

Prof. Dr.
ÖZCAN GÜNGÖR

İsrail'in Teo-Politiği

vadedilmiş topraklar

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 357
Araştırma-İnceleme: 36

ISBN 978-625-6769-67-0
Sertifika No: 52315

1. Baskı: İstanbul, 2024

Yazar:
Prof. Dr. Özcan Güngör

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Editör:
Ersan Güngör

Kapak/Mizanpaj:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Repro Bir Matbaacılık
(Sertifika No: 47381)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

İsrail'in Teo-Politiği Vadedilmiş Topraklar

/ Yazar: Özcan Güngör (Prof. Dr.) Editör: Ersan Güngör

İstanbul: DBY Yayınları, 2024.

224 s.; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları; No. 357)

ISBN 978-625-6769-67-0

1- Din Sosyolojisi 2- Tarih 3- İsrail 4- Teo-Politik 5- Filistin 6- Siyonizm

7- Ortadoğu 8- Kutsal Topraklar 9- Vadedilmiş Topraklar

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Harita Listesi.....	8
Tablo Listesi.....	9
Şekil ve Resim Listesi.....	9
Önsöz.....	11
Giriş.....	15

BİRİNCİ BÖLÜM

VAADİN TARİHSEL KÖKENİ.....	25
Antik Metinlerde Vadedilmiş Toprakların Oluşumu.....	25
İsrail ve Yahuda Krallıkları.....	27
Babil Sürgünü.....	30
Sürgünden Dönüş ve Sonrası.....	33
Sürgünlerin Yahudi İnanç ve Tarihine Etkileri.....	36

İKİNCİ BÖLÜM

VAADİN TEOLOJİK PERSPEKTİFLERİ.....	41
Yahudi Kutsal Metinlere Giriş.....	42
Ahitleşmeler ve İbrahim'in Ahitleşmesi.....	45
Mısır'dan Çıkış ve Çöl Yolculuğu.....	56
Kenan'ın Ele Geçirilmesi.....	59

Yahudi Teolojisinde Vadedilmiş Topraklar	63
Vadedilmiş Toprakların Kutsallığı ve Sınırları	66
Vadedilmiş Topraklara Sahip Olma Şartı.....	79
Kutsal Mekanlar Yeri Olarak Vadedilmiş Topraklar ve Yeruşalim	86
Vadedilmiş Topraklarda Ritüeller ve Kutlamalar	90
Hıristiyan Perspektifinden Vadedilmiş Topraklar	95
Katmanlı İnanç Tıpkı Siyonistler Gibi.....	102
Kaybolan Kuzuların Bulunması.....	102
Kur'an-ı Kerim'de Arz-ı Mev'ud (Vadedilmiş Topraklar).....	103

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VAADİN SİYASİ DİNAMİKLERİ	107
Siyonizmin Kökenleri ve Hedefleri Arasında Gerçekler	108
Siyonizmin Hedefleri.....	114
Balfour Deklarasyonu: Filistin Toprakları Üzerindeki İngiliz Taahhüdü.....	117
Balfour Deklarasyonu'nun Metni.....	119
İsrail Devletinin Kuruluşu.....	121
Sınırlar ve Topraklar	127
Vadedilmiş Topraklar: Türkiye ve Kıbrıs.....	139
Uluslararası İlişkiler ve Vadedilmiş Topraklar.....	145

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VAADİN SOSYOLOJİK ETKİLERİ	147
Yahudi Toplulukların Farklılaşmaları ve Dağılımı.....	147
Günümüzde Yahudi Topluluklarının Dağılımı.....	154
İsrail Toplumunda Etnik ve Kültürel Farklılıklar.....	155
Aşkenazlar	156
Mizrahiler	157
Seferadlar.....	158
Koşinim Sefaradları	159
Bene İsrailer	160
Beta İsrail (Falaşalar).....	161

Kayfeng Yahudileri	162
Karaimler ve Kırımçaklar.....	163
Kürt Yahudileri Barzaniler	164
Vadedilmiş Topraklarda Birlikte Yaşama ve Çatışma	165
Popüler Kültürde Vadedilmiş Topraklar	168
Film ve Televizyonda Vadedilmiş Topraklar	169
Müzikte Vadedilmiş Topraklar.....	171
Edebiyatta Vadedilmiş Topraklar	173
Sanat	174
Toplumsal ve Politik Etkiler	174
Vadedilmiş Toprakların Değişen Algısı	176
Küreselleşmiş Bir Dünyada Vadedilmiş Topraklar.....	181
İsrail'in Teo-Stratejisi Bağlamında Kudüs.....	183
Stratejinin Makro Planı	184
Mezo Plan	185
Narsizmin Sevinç Çıglıkları.....	186
Siyonist Yahudiliğin Savaş Teo-Stratejisi.....	187
Vadedilmiş Toprakların Yahudi Kimliği Üzerindeki Etkisi.....	190

Son Söz	201
----------------------	-----

Yararlanılan Kaynaklar	215
-------------------------------------	-----

Harita Listesi

Harita 1: On iki Kabile ve Yerleşim Yerleri.....	29
Harita 2: İbrahim'in Ur'dan Kenan Diyarına Yolculuğu.....	47
Harita 3: Yaratılış 15: 18-21 Vadedilmiş Topraklar.....	49
Harita 4: İbrahim- İshak ve Yakub'un Kenan Diyarında Yaşadığı Alanlar.....	50
Harita 5: Yakub'un Tora Pasuklarına Göre Yolculuğu.....	52
Harita 6: Yaradılış Kitabı 15: 18-21 Arasında Geçen Topraklar.....	57
Harita 7: Tanah'ta Musa'ya Vadedilen Sınırlar: Sayılar 34: 1-15.....	60
Harita 8: Tanah'ta Kenan Diyarı.....	62
Harita 9: Sayılar 34: 3-12.....	68
Harita 10: Yaratılış 15: 18-21.....	68
Harita 11: Yeşu ve Hezekiel'e Göre Vadedilmiş Toprakların Güney Sınırları.....	73
Harita 12: Çıkış 23: 31'de Güney Sınırlar.....	74
Harita 13: Güney Sınırı Dan'dan Beerşeba.....	75
Harita 14: Vadedilmiş Toprakların Batı Sınırları.....	76
Harita 15: Çölden Büyük Nehre Kuzey Sınır.....	77
Harita 16: Sayılar 34: 1-12 Geniş Kuzey Sınırları.....	78
Harita 17: Davut ve Süleyman Krallığı Sınırları.....	81
Harita 18: Yaratılış 12: 1-9'e İbrahim'e Vadedilmiş Topraklar.....	131
Harita 19: Yeşu, 1: 1-4 Hitit Ülkesi.....	132
Harita 20: Yaradılış 15: 18-21'e Göre Vadedilmiş Topraklar.....	133
Harita 21: Yasa'nın Tekrarı 34: 1-3'te anlatılan, Tanrı'nın Nebo Dağı'nda Musa'ya gösterdiği Vadedilmiş Topraklar.....	135
Harita 22: Vadedilmiş Topraklar Mezmurlar.....	136
Harita 23: Süleyman'ın Krallığı Fırat Nehri: Mezmurlar.....	137
Harita 24: Geniş Kıbrıslı Vadedilmiş Topraklar.....	138
Harita 25: Vadedilmiş Toprakların Genişletilmiş Sınırı.....	143
Harita 26: Davut, Süleyman ve Saul Peygamber Dönemi İsrail.....	143
Harita 27: İsrailoğulların Tutsaklık Bölgeleri.....	144
Harita 28: İbrahim, İshak ve Yakub'un Yaşadığı Kenan Diyarındaki Bölge.....	144

Tablo Listesi

Tablo 1: Yahudi Yazılı, Sözlü ve Yorumlu Kutsal Kitaplar.....	44
Tablo 2: Hıristiyan Mezheplerine Göre Vadedilmiş Topraklar.....	103
Tablo 3: Yahudi Mezhepleri Arasında Vadedilmiş Topraklar Anlayışı.....	153
Tablo 4: Dünya Yahudi Nüfus Dağılımı.....	154

Şekil ve Resim Listesi

Şekil 1 : İbrahim'den Gelen Yahudi Soy Ağacı.....	51
Şekil 2-3: İsrail'in Genişleme Aşamaları.....	126
Resim 1 : Balfour Resmi ve Mektup.....	120

Önsöz

Vadedilmiş topraklar inancı, bilhassa Yahudiler için tarih boyunca insanlık hafızasında sıklıkla yankı bulan, derin teolojik, tarihsel ve politik izler bırakan bir kavramdır. Bu kitap, söz konusu inancın etki alanında kalan çok geniş coğrafyanın karmaşıklığını, zengin tarihini ve günümüzdeki yansımalarını aydınlatmayı amaçlamaktadır. Toprağın sadece bir arazi parçası değil, istenirse aynı zamanda insan inancı, kimliği ve ulusal özgürlüğe faşistçe ve zalimce nasıl gidilebileceğine dair bir metafor olduğunu anlamak maksadıyla kaleme alınmıştır. Kitapta, giriş ve dört bölüm halinde tarihi, teolojik, siyasi ve sosyolojik boyutlarıyla vadedilmiş toprakların İsrail açısından teo-politiği yapılmaya çalışılmıştır.

Kitabın ilk bölümü, vadedilmiş toprakların antik metinlerdeki tarihsel evrimini inceler. İbrahim ile yapılan ahitten İsrail ve Yahuda krallıklarının kuruluşuna, Babil Sürgünü'nden dönüşe kadar geçen bu epik yolculuk, Yahudi bilincinin temelini oluşturan ana hikayesinin nasıl oluştuğunu anlatır. Sürgünlerin, Yahudi inançları ve tarih anlayışı üzerinde nasıl bir etki oluşturduğunu anlamak, bu bölümün odak noktasını teşkil etmektedir.

Teoloji, deruni düşüncelerimizi şekillendirmede anahtar rol oynar. İkinci bölümde, Yahudi kutsal metinlere kapsamlı bir bakış sunulur. Antik antlaşmaların ve tarihi olayların üzerinden geçerek, toprakların kutsallığı, sınırları ve Kudüs'ün anlamı üzerindeki teolo-

jik perspektifler incelenir. Hıristiyan mezheplerinin ve Kur'an'ı Kerim metinlerinden bu konudaki benzersiz yaklaşımları ayrıntılı bir şekilde ele alınır. Tarihi dondurma uğraşı/gayreti olarak kutsal tarih inşasını Yahudiler özelinde vadedilmiş topraklarda sınamak da pekala mümkün olabilir.

Üçüncü bölüm, vadedilmiş toprakların modern siyasi tarihinde bir yolculuktur. Siyonizmin kökenleri, Balfour Deklarasyonu'nun etkileri ve İsrail Devleti'nin doğuşu, kitabın merkezi siyasi dinamiklerini oluşturur. Türkiye ve Kıbrıs'ın bu konudaki tartışmalı durumu ve uluslararası ilişkiler bağlamında vadedilmiş topraklar üzerindeki etkileri, geniş bir perspektif içinde ele alınmaktadır.

Kitabın son bölümü, vadedilmiş toprakların insanlar üzerindeki etkilerini sosyolojik açıdan inceler. Yahudi topluluklarının farklılaşmaları, mezhepler arası anlayış farklılıkları ve toprakların Yahudi kimliği üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde analiz edilir. Ayrıca, bu kutsal coğrafyada bir arada yaşama ve çatışma dinamikleri, popüler kültürdeki yansımaları ve topraklara dair değişen algılar bu bölümde geniş bir çerçevede ele alınır.

Kitaba isim olarak kullandığımız “İsrail’in Teo-Politigi: Vadedilmiş Topraklar” konusu her zaman tazeliğini koruyacak ve herkesçe bilinmesi gerekli bir mevzudur. Buradan hareketle kitabın Türk bilim alanına çeşitli faydalar sağlayacağını düşünüyorum. Bunları ana başlıklar halinde şöyle sıralayabiliriz;

Kültürel Zenginlik ve Çeşitlilik: Kitap, vadedilmiş topraklar konusunu kapsamlı bir şekilde ele alarak Türk bilim alanına kültürel zenginlik ve çeşitlilik katmaktadır. Bu konuda derinlemesine bir analiz, okuyuculara farklı kültürlerin, dinlerin ve tarihlerin nasıl etkileşimde bulunduğunu anlama fırsatı sunmaktadır.

Tarih ve Teoloji Bağlamında Derinlemesine Anlayış: Bu eser, tarih ve teoloji bağlamında vadedilmiş toprakları ele alarak Türk bilim camiasına bu konularda derinlemesine bir anlayış kazandırma amacıyla kaleme alınmıştır. Araştırmacılar, öğrenciler ve ilgili uzmanlar için önemli bir referans kaynağı olması hedeflenmiştir.

Uluslararası İlişkiler ve Politika Bağlamında Perspektif: Siyonizmin kökenleri, Balfour Deklarasyonu ve modern İsrail Devleti'nin doğuşu gibi konular, kitabın Türk bilim alanına katkı sağlayan bir diğer boyutunu oluşturur. Bu, Türk araştırmacılar için uluslararası ilişkiler, din, politika ve bölgesel güvenlik konularında geniş bir perspektif sunmaktadır.

Toprak Talepleri ve İnsan Kimliği Üzerindeki Etkileri: Kitap, vadedilmiş toprakların insan kimliğini, inanç sistemlerini ve topluluklar üzerindeki etkilerini ele alarak sosyolojik ve psikolojik açılardan önemli bir bakış açısı sunma iddiasındadır. Buradaki tespit ve değerlendirmelerin, Türk bilim alanındaki sosyal bilimlere önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çatışma ve Barış Çalışmalarına Katkı: Bu eser, vadedilmiş topraklar konusundaki çeşitli bakış açılarının bir arada görülmesi yoluyla Türk bilim alanında barış ve çatışma konulu çalışmalara önemli bir katkı sunacaktır. Bölgesel çatışmaların anlaşılması ve çözümü konusunda araştırmacılara fayda sağlayacaktır.

Din, Popüler Kültür ve Sanat İlişkisi: Kitap, vadedilmiş topraklar konusunu popüler kültür ve sanat bağlamında da ele almaktadır. Konunun karmaşıklığı ve çok yönlülüğü dikkate alındığında, Türk bilim camiasında geniş bir etki oluşturmaya olanak tanıyacağı düşünülmektedir.

İsrail'in Teo-politigi ve Pratiğini Anlamak: İsrail'in Siyonist ideolojisi hiçbir hukuk ve ahlak tanımadan Müslümanlara ait toprakları işgal etmekte, insanlara ve canlılara din, dil, ırk ve kültür fark etmeksizin saldırmakta ve zulmetmekte sakınca görmemektedir. Bu düşünce ve eylemlerinin arkasında çeşitli etkenler vardır. Bu etkenlerin en önemlilerinden birisi de “vadedilmiş topraklar” inancıdır ki zaman zaman İsraili her türden dini ve siyasi liderler bunu dile getirmekten çekinmemektedir. Bu inancın arkasında başta Yahudi kutsal teolojisi olduğu kadar, Siyonistlerin kimlik, siyaset ve sosyolojileri de buna destek sağlamaktadır. İşte bu çalışmada okuyucu, bilimsel verilere dayalı olarak mantık çarpıtmasının her türlü öldürmeyi nasıl meşrulaştırdığını anlayacaktır.

Bu eserin ortaya çıkmasında rol oynayan birçok kişi ve kuruluşa teşekkür etmek istiyorum. İlk olarak, bu kitabın konusunu öneren ve teşvik eden Prof. Dr. Mehmet D. Erdem'e; ve kitabın içeriği üzerindeki fikir alışverişleri, eleştiriler ve önerilerle katkıda bulunarak kitabı baştan sona okuyarak değerlendirmeler yapan, sorular soran ve düzeltme önerilerinde bulunan E. Öğr. Gör. Değerli Hocam Ali İlica'ya; alan uzmanları olarak metni titizlikle inceleyerek daha tutarlı ve anlaşılır bir hale getirerek, kitabın kalitesine önemli katkılarda bulunan ve yerinde müdahaleleriyle dinler tarihi biliminin gözünden çalışmayı okuyan Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Aysun İnan ve Arş. Gör. Hayriye Özlem Sürer meslektaşlarıma; kitabın düzeltilmesi ve güçlendirilmesi aşamalarında emeği geçen editöre özel bir teşekkür borçluyum.

Bunun yanında, kitabın yayımlanmasına olanak sağlayan DBY Yayınları yetkilileri ve bilhassa İrfan Güngörür'e teşekkür ediyorum. Kitabın başarılı bir şekilde tamamlanmasında kritik bir rol oynadıkları ve bu dönemde kitabı basma riskine gönüllü oldukları için takdiri hak ediyorlar. Son olarak, bu eserin tamamlanmasında her zaman yakın ilgi ve desteğini gördüğüm aileme, beni yalnız bırakmayan dostlarıma ve sevdiklerime sonsuz teşekkür ederim. Onların sabır, anlayış ve destekleri olmadan çalışma bu noktaya ulaşamazdı.

Umarım bu kitap, vadedilmiş topraklar konusundaki tespitler, değerlendirmeler ve çeşitli bakış açılarıyla zenginleşen bir eser olarak Türk bilim literatürüne katkı sağlar ve okuyuculara yeni perspektifler sunar.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Özcan Güngör
Ankara, Ocak 2024

Vaadin Tarihsel Kökeni

Anlaşmalarda, itaat, dürüstlük ve sadakat gibi değerler önemli bir rol oynar. Tanrı'nın vaatleri, insanlara gelecekte sunulacak olanları yansıtır ve dini anlaşmalar genellikle şartlı, şartsız veya genel olarak üç kategoriye ayrılır (Schreiner, 2017: 14-15). Tanrı'nın vaatleri genellikle belirli koşulların yerine getirilmesine bağlı olarak gerçekleşeceği kabul edilen şartlı bir nitelik taşır. Örneğin, ibadetleri düzgün yerine getiren bireylerin Cennetle ödüllendirilmesi veya dua edildiğinde isteklerin yerine getirilmesi gibi durumlar şartlı vaatlerin örnekleri olarak düşünülebilir. Din adamları için, inançsız bireylerle yapılan anlaşmaların, inançlarını sağlamak açısından önemli olduğu düşünülmektedir (Nee ve Lee, 1981: 34). Şartsız anlaşma ise hesapsız bir şekilde sunulan nimet ve imkanlardır. Genel anlaşmalar ise inananlarından alınan kulluk sözü gibi düşünülebilir. Genel anlaşmalar tüm insanlık için geçerli olan ve belirli bir kavmi işaret etmeyen anlaşmalardır. Vadedilmiş toprakların Tanah ve Yeni Ahit'te şartlı bir sözleşme olduğu ve hatta Kur'an'da da benzer bir vurgunun yapıldığı bu anlaşmanın muhataplarının ise tek bir kavim değil şartları yerine getirenler olduğu ileride ayrıntılı bir şekilde anlatılacaktır. Çalışmanın bu kısmında tarihsel bağlamda vadedilmiş topraklar inancının boyutları ele alınacaktır.

Antik Metinlerde Vadedilmiş Toprakların Oluşumu

Yahudi tarih anlatısında kendileri dışındaki topluluklara bakışlarının izleri görülmekte ve kendi konumlarını meşrulaştırmada dinsel argü-

İsrail Krallığı kuzeyde Asur Krallığı tarafından sonlandırılırken, güneydeki Yahuda Krallığı Babil Kralı II. Nabukadnezar tarafından ele geçirilmiş ve Yerus̄alim şehri Babil komutanı Nabukadnezar tarafından yakılıp yıkılmıştır. Bu zafer, Birinci Yahudi Birlięi'nin sonunu işaret etmiş ve M.Ö. 586'daki Babil Sürgünüyle Yahudi diasporasının başlangıcını oluşturmuştur. Ancak, Yahudiler ana topraklarını unutmamış ve Mezmurlar 137: 3-9'da ifade edildiği gibi Yerus̄alim'e olan bağlılıklarını sürdürmüşlerdir.

Süleyman'ın hükümdarlığından sonra, İsrail Krallığı kuzeyde ve Yahuda Krallığı güneyde olmak üzere iki ayrı devlete bölünmüştür. Büyük İsrail Krallığı, güç kaybetmiş ve önce M.Ö. 722'de Asurluların saldırısıyla yok olmuş, ardından Yahudi halkı sürgüne gönderilmiştir. Yerus̄alim merkezli Yehuda Krallığı ise M.Ö. 587-586 yıllarında Babillilerin saldırısına uğramıştır. Süleyman Mabedi, bu dönemde tahrip edilmiş ve halk sürgüne gönderilmiştir.

İsrailoğullarının Tanrı'nın vaadi olan Kenan yurduna dönüş süreci, Perslerin Babillileri mağlup etmesiyle başlamıştır. Persler, Yahudileri Ezra'nın liderliğinde vaat edilen topraklarda yer alan Galile, eski Ürdün ve kıyı şeridinde yerleşmeye teşvik etmiş ve Süleyman Mabedi'ni onarmalarını sağlamıştır. Bu sayede İsrailoğulları, Tanrı'nın vaadi olan topraklarda tekrar örgütlenmişlerdir.

Harita 1: On iki Kabile ve Yerleşim Yerleri (Jewish History, 2023)

İKİNCİ BÖLÜM

Vaadin Teolojik Perspektifleri

Din ve toplum arasında çok ciddi ilişki ve etkileşimler vardır. Hatta bu ilişkinin bilimsel dilde ifadesi ve uygulayıcısı olarak din sosyolojisi bilimi doğmuştur (Güngör, 2020; Sarıkaya-Küçük, 2023). Bu yönüyle din, sosyal yaşamın çeşitli boyutlarında önemli işlevlere sahiptir. Bu işlevleri temel olarak şu şekilde özetlemek mümkündür.

Sosyalleşme: Din, bireylerin ruhsal ve kaderle ilgili düşüncelerini ifade etmelerine yardımcı olur. Toplumun ahlaki ve akli yaşamına yön verir, kültürel bir kurum olarak görülür ve toplumun norm ve değerlerine meşruluk kazandırır.

Sosyal Kontrol: Din, toplum kurallarına uymayı sağlayarak sosyal kontrolün bir aracı olarak işlev görür. Dış kontrolle toplum kurallarını içerir ve iç kontrolle bireyin vicdanını etkiler. Din, toplumsal normlara uymayı teşvik eder.

Dayanışma: Din, bireyin kendisini ve çevresini anlamasına yardımcı olur. Doğayı anlamak, olumsuz durumlarla başa çıkmak için bir dayanak noktası sağlar.

Değerler Hiyerarşisi Sağlama: Din, değerler arasında düzen kurarak çatışmaları önler. Aile kurumu üzerinden değerler arasında bir hiyerarşi oluşturur ve bireye bu değerleri aktarır.

Meşrulaştırma: Din, siyasi düzeni meşrulaştırma işlevini yerine getirir. Toplumsal ve siyasal düzeni koruma amacıyla kullanılır ve siyasi düzeni yasallaştırarak muteber hale getirir.

Tablo 1: Yahudi Yazılı, Sözlü ve Yorumlu Kutsal Kitaplar (Tanah, Talmud)**Tanah**

Sıra	Bölüm	İçerik
1.	Tora/Tevrat	- Yaratılış (Genesis)
		- Çıkış (Exodus)
		- Levililer (Leviticus)
		- Sayılar (Numbers)
		- Yasanın tekrarı (Deuteronomy)
2.	Neviim (Peygamberler)	- Eski Peygamberler (Joshua'dan Kings'a kadar)
		- Büyük Peygamberler (İşaya, Yeremya, Yeşaya, Hezekiel)
		- Küçük Peygamberler (Diğer peygamber kitapları)
3.	Ketuvim (Yazılar)	- Mezmurlar (Psalms)
		- Özdeyişler (Proverbs)
		- Ayetler (Job)
		- Ruth
		- Ezgiler Ezgisi (Song of Solomon)
		- Yeşaya'nın Oğlu Eyüp (Job)
		- Ağıtlar (Lamentations)
		- Vahiy (Ecclesiastes)
		- Ezra (Ezra)
		- Nehemya (Nehemiah)
		- Ester
		- Daniel
		- Ezra-Nehemya (Chronicles)

Talmud

Sıra	Bölüm	İçerik
1.	Mishnah	- Zeraim (Ziraat)
		- Moed (Bayram)
		- Nashim (Kadınlar)
		- Nezikin (Hasarlar)
		- Kodashim (Kutsal Şeyler)
		- Tohorot (Temizlikler)
2.	Gemara	- Babli (Babil Talmudu): 1. Zeraim (Tohumlar) 2. Moed (Kutsal Günler) 3. Nashim (Kadınlar) 4. Nezikin (Zararlar) 5. Kodashim (Kutsal Şeyler) 6. Taharot (Temizlikler)
		- Yerushalmi (Yeruşalim Talmudu): 1. Zeraim (Tohumlar) 2. Moed (Kutsal Günler) 3. Nashim (Kadınlar) 4. Nezikin (Zararlar) 5. Kodashim (Kutsal Şeyler) 6. Taharot (Temizlikler)

Vaadin Siyasi Dinamikleri

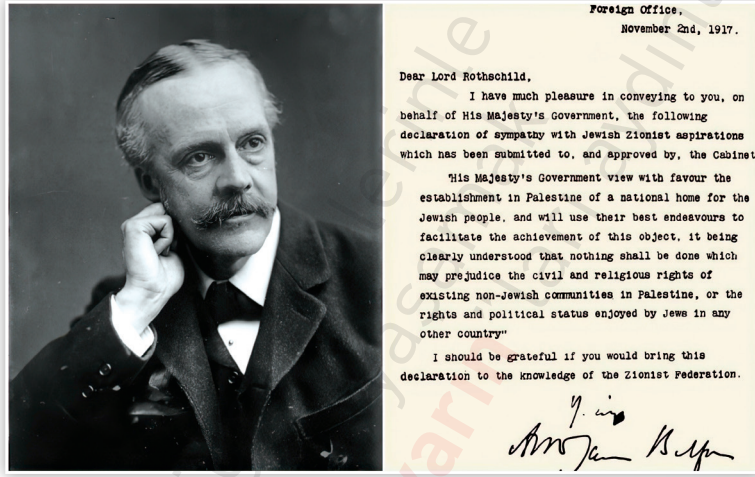
Din, siyasi düşünce ve toplumsal ilişkiler üzerinde derin etkiler bırakan karmaşık bir ilişki ağına sahiptir. Bu etkileşimler, toplumun yapılanması, siyasi otorite ve uluslararası ilişkilerde çeşitli sonuçlar doğurabilir. İlk olarak, din toplumsal istikrarı ve sosyal kontrolü güçlendirebilir. Etik ve ahlaki değerlerle uyum içinde olan din, toplumsal düzenin temelini oluşturabilir ve siyasi düşünce, bu değerleri içeren politikaları şekillendirerek toplumun istikrarını destekleyebilir. Meşruiyet ve otorite konularında, din siyasi liderlerin yönetimini meşrulaştırma amacıyla kullanılabilir. Din, otorite ve yönetim yapısına destek sağlayarak siyasi liderlerin meşruiyetini artırabilir ve toplumda daha fazla destek ve bağlılık oluşturabilir. Ancak din, aynı zamanda siyasi değişikliklere direnç göstererek reform süreçlerini etkileyebilir. Uluslararası ilişkilerde, dinî inançlar ülkeler arasındaki ilişkilerde belirleyici olabilir. Aynı dini paylaşan ülkeler arasında güçlü bağlar oluşabilirken, farklı dinlere sahip ülkeler arasında gerilimler ortaya çıkabilir. Bu durum, uluslararası politika ve diplomasiyi şekillendirebilir. Ancak, dinin etkileri sadece olumlu değildir. Bazı durumlarda, radikalizasyon ve terörizm gibi olumsuz sonuçlar doğabilir. Bazı gruplar, dinî inançları kullanarak siyasi amaçlarına ulaşmaya çalışabilir, bu da uluslararası düzeyde güvenlik sorunlarına yol açabilir (Güngör, 2020; Kadercan, 2012).

“Sayın Lord Rothschild,

Hükümetimizin, Filistin topraklarında Yahudi yerleşimini destekleme niyetinde olduğunu belirtmek isterim. Bu niyet, İngiliz Hükümeti tarafından, Yahudi halkının ulusal bir ev kurma hakkına büyük bir saygı ve destekle ifade edilmektedir.

Saygılarımla,

Arthur James Balfour”

Resim 1: Balfour Resmi ve Mektup

Bu kısa mektup, İngiliz hükümetinin Filistin topraklarında Yahudi yerleşimini destekleme taahhüdünü içeriyordu.

Balfour Deklarasyonu, Siyonist hareket için önemli bir dönemeçti. İngiltere'nin desteği, Siyonistlerin Filistin'de bir Yahudi devleti kurma hedefine giden yolda önemli bir adım olarak görüldü. Ancak, bu deklarasyon aynı zamanda Filistin topraklarında yaşayan Araplar arasında ciddi endişelere neden oldu. Deklarasyonun ardından bölgedeki etnik ve siyasi gerilimler arttı. Balfour Deklarasyonu, Filistin sorununun temel taşlarından biri olarak kabul edilmekte ve Orta Doğu'da devam eden siyasi gerilimlerin bir kaynağı olarak görülmektedir. Siyonist hareketin bu destekle Filistin'e yerleşmesi,

Vaadin Sosyolojik Etkileri

Sosyoloji ve din ilişkisi, toplumların yapıları, kültürel dinamikleri, sosyal değişimler ve bireyler arası etkileşimler gibi bir dizi önemli konuyu anlamak açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu yüzden çalışmanın bu kısmında vadedilmiş topraklar inancının Yahudi toplulukları açısından ne anlamlara geldiği, bu inancın Yahudi kimliği üzerindeki etkileri, böyle inanç konusu olan bir yerde ve İsrail'in her gün yeni bir çatışma ortamına girdiği bir toprakta birlikte yaşamının imkanı, bu inancın popüler kültür ve sanata yansımaları, değişen dünyada vadedilmiş topraklara ilişkin içten Yahudilerdeki değişimi dıştan ise küresel değişimin ne yönde olduğunu altı çizilmeye çalışılmıştır.

Yahudi Toplulukların Farklılaşmaları ve Dağılımı

İsrailoğulları, Kutsal Kitaplarına dayanarak, İbrahim'den itibaren yaratılışla birlikte bu topraklara geldiklerini ve soylarının İbrahim (Avram) peygamber ile devam ettiğini savunurlar. Tora'da geçen Rabbin İbrahim'e yönelik sözleri şu şekildedir: “Ülkeni, akrabalarını, baba evini bırak sana göstereceğim ülkeye git. Seni büyük bir ulus yapacağım, seni kutsayacak ve sana ün kazandıracacağım, bereket kaynağı olacaksın” (Yaratılış 12: 1-3). Ancak bu kutsal metne rağmen İsrailoğulları kendilerince yaptıkları isyan ve hatalarından

Günümüzde Yahudi Topluluklarının Dağılımı

Günümüzde, Yahudi toplulukları dünyanın 100’den fazla ülkesinde yaşamaktadır. Ancak, en yoğun olarak yaşadıkları bölgeler şunlardır:

İsrail: İsrail, günümüzde Yahudilerin en yoğun olarak yaşadığı ülkedir. İsrail’de yaşayan Yahudilerin sayısı, yaklaşık 9 milyondur.

Amerika Birleşik Devletleri: Amerika Birleşik Devletleri, İsrail’den sonra Yahudilerin en yoğun olarak yaşadığı ülkedir. Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşayan Yahudilerin sayısı, yaklaşık 6 milyondur.

Fransa: Fransa, Amerika Birleşik Devletleri’nden sonra Yahudilerin en yoğun olarak yaşadığı üçüncü ülkedir. Fransa’da yaşayan Yahudilerin sayısı, yaklaşık 500.000’dir. Fransa, Avrupa’daki önemli Yahudi nüfuslarından birine sahiptir. Paris, Marsilya ve Strasbourg gibi şehirlerde Yahudi toplulukları bulunmaktadır.

Kanada: Kanada, Fransa’dan sonra Yahudilerin en yoğun olarak yaşadığı dördüncü ülkedir. Kanada’da yaşayan Yahudilerin sayısı, yaklaşık 400.000’dir.

Birleşik Krallık: Birleşik Krallık, Kanada’dan sonra Yahudilerin en yoğun olarak yaşadığı beşinci ülkedir. Birleşik Krallık’ta yaşayan Yahudilerin sayısı, yaklaşık 300.000’dir.

2024 yılı itibarıyla dünya çapında yaklaşık 15,3 milyon Yahudi yaşamaktadır. Bu, toplam dünya nüfusunun yaklaşık %0,2’sine denk gelmektedir. Yahudilerin en çok yaşadığı ülkeler şunlardır:

Ülke	Yahudi nüfusu	Nüfusa oranı
İsrail	7.800.000	%75,8
Amerika Birleşik Devletleri	5.700.000	%1,9
Fransa	442.000	%0,5
Kanada	380.000	%1,1
Birleşik Krallık	290.000	%0,5
Arjantin	270.000	%1,7
Rusya	200.000	%0,2
Brezilya	120.000	%0,1

Tablo 4: Dünya Yahudi Nüfus Dağılımı

Yararlanılan Kaynaklar

- Abramitzky, R., (2011). Lessons from the Kibbutz on the Equality – Incentives Trade-off, *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 25, Number 1, Winter 2011, p. 185 – 208.
- Adam B. (2002) Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat, Pınar yay. İstanbul
- Adam, B (2010). “Yahudilik ve Anadolu’daki Gelişmesi,” <http://www.tureb.net/yazdir.asp?id=189>, 09 Temmuz 2010.
- Adam, B. (1997). Yahudiliğin Hıristiyanlığa ve İslâm’a Bakışı, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1997, cilt: XXXVII, s. 333-358
- Adam, B. (2004). Kutsal Toprak, Mesih ve Terör. *Dini Araştırmalar*, 7(20), 61-72.
- Adam, B. (2012). “Tevrat”, TDV İsam, 40-45. İstanbul. <https://islamansiklopedisi.org.tr/tevat>
- Adam, B. (2017). İsrail: Kutsal Halk, Kutsal Ülke. TYB Akademi 21: İsrail Sayısı, Eylül 2017
- Akkuş, B. (2019). The Israeli-Palestinian Conflict from the Perspective of Identity Perception: An Analysis in the Framework of Institutions. *The Journal of International Social Research*, 12(65). <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3434>
- Alam, M. S. (2009). *Israeli Exceptionalism: The Destabilizing Logic of Zionism*, New York: Macmillan.
- Albayrak, H. (2019). Christian Zionism in the US: Its Roots, Founding Principles and Its Influence in American Politics. *darulfunun ilahiyat*, 30(1), 141-169. <https://doi.org/10.26650/di.2019.30.1.0019>
- Albertz, R. (2003). *Israel in Exile: The History and Literature of the Sixth Century B.C.E.*, trans. David Green. Atlanta, GA: Society of Biblical Literature.
- Alexander, T. D. (2003). *The Servant King: The Bible’s Portrait of the Messiah* (Vancouver: Regent College).
- Anderson, I. H. (2005). *The Promised Land, America, and Israel, 1917–2002*. University Press of Florida: Gainesville, FL.
- Atsız, H. (2004). Kutsal Metinlerde İsmail ve İshak. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. 4.3, 75-94.
- Attias, J.-C., & Benbassa, E. (2012). *Paylaşılmayan Kutsal Topraklar ve İsrail*. (N. Önel, Çev.). 3. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Avcı, Y. (2006). Siyon'dan Siyonizm'e: Politik bir İdeolojinin Dini Temelleri ve Fikirsiz Gelişimi. Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi. 3, 43-59.
- Ay, R. (1997) Kudüs Şehri, Yüzüncü Yıl Ü. SBE (Basılmamış YL Tezi). Van
- Ay, Ş. (2011). "İsrail ve Yahuda Krallıkları Üzerine Düzenlenen Asur Seferleri", History Studies 3/1, 9.
- Aydın, M. (2000). Kurumlar Sosyolojisi, Vadi Yayınları, Ankara.
- Ayık, Dursun Ali, (2014). Falashas or Ethiopian Jews, Milet ve Nihal, 11 (2), 35-60.
- Bar, D. (2004). Re-creating Jewish Sanctity in Jerusalem: Mount Zion and David's Tomb, 1948-67. Journal of Israeli History, 23, 260 - 278. <https://doi.org/10.1080/01353104042000282401>.
- Bar, D. (2021). Changes in Jerusalem's Jewish Holy Places: The Sanctification of the Tombs of the Righteous in Three of the City's Cemeteries, 1967-2017. AJS Review, 45, 167 - 167. <https://doi.org/10.1017/s0364009420000458>.
- Barton, G. A. (1911). Influence of the Babylonian Exile on the Religion of Israel. The Biblical World, 37(6), 369-378. <http://www.jstor.org/stable/3141403>
- Başaran, İ. (2017). Muhafazakâr Yahudilik, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Basılmamış doktora tezi.
- Ben-Gurion, D. (1955). Rebirth and Destiny of Israel, Mordechai Nurock (çev.), New York: Philosophical Librarian.
- Berger P. L. ve Luckmann, T. (2008). Gerçekliğin Sosyal İnşası (çev. Vefa Saygın Öğütle), İstanbul: Paradigma Yayınları
- Berger, P. L. (2011) Kutsal Şemşiye: Dinin Sosyolojik Teorisinin Ana Unsurları, Çev. A. Çoşkun, Rağbet Yayınları, İstanbul.
- Berger, P. L. (1968) "Some Sociological Comments on Theological Education," Perspective 9, no. 2 (Summer): 127-38.
- Berger, P. L. (2009). "Din ve Toplumsal Kurumların Değişimi", Din ve Modernlik-Toplumbilim Yazıları I-, Der. ve Çev.: Adil Çiftçi, Ankara Okulu Yayınları, Ankara.
- Bergwall, E. H. (1954). Some Sociological Implications of the Promised Land. The Journal of Educational Sociology, 27(8), 342-347. <https://doi.org/10.2307/2263813>
- Berlin, A.-Brettler M. Z.-Fishbane, M. (2004). The Jewish Study Bible: Tanakh Translation, USA, Oxford University Press.
- Berlinger, G. (2017). From Ritual to Protest: Sukkot in the Garden of Hope. Buildings & Landscapes: Journal of the Vernacular Architecture Forum, 24, 1 - 25. <https://doi.org/10.5749/BUILDLAND.24.1.0001>.
- Besalel, Y. (2001). Yahudilik Ansiklopedisi, Gözlem Gazetecilik Basın Yayın A.Ş., C. II. İstanbul.
- Boer, R., & Abraham, I. (2007). The antinomies of Christian Zionism. Sociologija, 49, 193-204. <https://doi.org/10.2298/SOC0703193B>.
- Bottero J. vd., (2019). İnançın En Güzel Tarihi, İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Boyer, A. (1995). Siyonizmin Kökenleri, Volkan Aytar (çev.), 2.Basım, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Brenner, L. (1984). The Iron Wall: Zionist Revisionism from Jabotinsky to Shamir, London: Zed Books, 1984, s.55
- Bruzonsky, M. (1986). The Second Defeat of Palestine. Journal of Palestine Studies, 15, 30-52. <https://doi.org/10.2307/2536749>.

- Buhari, Ö. K. (2019). "Contemporary Jewish Anti-Islamism: Jewish Zionism and Jewish Influence in Western Anti-Islamism." İlahiyat Studies 10 (1): 99-120. <https://doi.org/10.12730/13091719.2019.101.190>
- Carry S. - Shatz, D. (2018) "Felsefi Düşünme İçin Bir Kaynak Olarak Kitab-ı Mukaddes", Daniel Frank ve Oliver Leaman (ed.), Yahudi Felsefesi Tarihi içinde (27-52), Ankara: Hece Yayınları
- Cengiz D. (2010), "Sahih Arz-ı Mev'ud, Türkiye sınırlarına uzanıyor mu?" <http://www.kurankissalari.tr.gg>, 30 Temmuz 2010.
- Cohen, M. J. (2016). A Dream of Zion: American Jews Reflect on Why Israel Matters to Them. University of Nebraska Press
- Çağrıç, M. (1999). "İbn Meymun" (DİA), İstanbul: İSAM Yayınları: İstanbul. C. 20, ss. 194-197.
- Edmunds, J. (2014). The Left's Views on Israel: From the Establishment of the Jewish State to the Intifada (Doctoral dissertation). London School of Economics and Political Science. ProQuest LLC.
- Eisenberg, R. L. (2005). The 613 Mitzvot: A Contemporary Guide to the Commandments of Judaism, Maryland: Schreiber Publishing, xxviii
- Eliade, M. (2005) Dinler Tarihi, Çev: Mustafa Ünal, Serhat Kit. Konya.
- Eliade, M. (2017). Kutsal ve Kutsal Dışı, Ali Berktaş (çev.), İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- Elkins D. P-Treu, A. (2005). The Bible's Top 50 Idea's: The Essential Concepts Everyone Should Know, Eugene: Wipf& Stock, s.265-266
- Ersoy, T. (2018). İsraili Olmak: Kolektif Bir Kimlik Gelişiminin Zorlukları. Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, 5(1), 73-100.
- Filiz, A. (2019). Eski Ahit Tor'a da Yer Alan İbrahim Anlaşmasına Göre "Vaat Edilmiş Topraklar" Ve İsrail Devlet İnşası, İstanbul Arel Üniversitesi SBE (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi): İstanbul.
- Fleming, D. E. (2012) The Legacy of Israel in Judah's Bible: History, Politics, and the Reinscribing of Tradition (Cambridge: Cambridge University Press, 2012).
- Fox, J. (2001). Religion an Overlooked Element of International Relations. International Studies Review, 3/3, 53-73. <http://www.jstor.org>.
- Fox, J. -Sandler, S. (2005). "The Question of Religion and World Politics". Terrorism and Political Violence, 17, pp.293-303 .
- Fox, J.-Rynhold, J. (2008). "A Jewish and Democratic State? Comparing Government Involvement in Religion in Israel with other Democracies", Totalitarian Movements and Political Religions, Vol. 9, No.4, ss. 507-531.
- Freedman H.-Maurice S. (1983). Soncino Midrash Rabbah 3rd ed. (Brooklyn, N.Y.: Soncino Press.
- Garaudy, R. (2004) Siyonizm Dosyası., Pınar Yayınları: İstanbul
- Garaudy, R. (2005) İsrail Mitler ve Terör, Çev: Cemal Aydın, Pınar Yay. İstanbul.
- Ginzberg, L. (1913): The Legends of The Jews vol: I, Henrietta Szold (çev.), Philadelphia: The Jewish Publication Society of America.
- Goldberg, R. (2019). Promised Lands: A Jewish History of the World. Random House.
- Greilsammer, I. (2007). Siyonizm, Işık Ergüden (çev.), Ankara: Dost.
- Grottanelli, C. (1999). Kings and Prophets: Monarchic Power, Inspired Leadership, and Sacred Text in Biblical Narrative (Oxford and New York: Oxford University Press, 1999
- Gurkan, S. L. (2008), Yahudilik, İSAM yay. İstanbul.

- Guyenot, L. (2018). *From Yahweh to Zion: Three Thousand Years of Exile: Jealous God, Chosen People, Promised Land*. Terc. Barrett, Kevin, Sifting and Winnowing Books, Lone Rock, WI.
- Gündüz, Ş. (2007). *Yaşayan Dünya Dinleri*, DİB. yay. Ankara.
- Güngör, Ö. (2020). *Din Sosyolojisi*, İstanbul: Lisans Yayıncılık
- Güngör, Ö. (2020). *Din ve Siyaset İlişkisi Bağlamında İslam Tarihine Makro Bakış, Sosyolojik Açından Din ve Siyaset El Kitabı*, Özcan Güngör, Editör, Nobel Yayınları, Ankara, ss.3-24.
- Güngör, Ö. (2021). “Sosyal Değişme: Tanım, Süreç ve Kavramlar”. *Sosyolojik Açından Din ve Toplumsal Değişme*. ed. Özcan Güngör-Mehmet Emin Sarıkaya.1-25. Ankara: Nobel Yayınları, 2021.
- Gürkan, S. L. (2008). *Anahatlarıyla Yahudilik*, İstanbul: İsam Yayınları.
- Hammer, M. B. (1971). *The Dot on the I in the History: Of Gentiles and Jews- A Hebrew Odyssey*. Scrolling The Internet, Lulu Publishing, 2017, s.2. (Le Monde, October 15, 1971 alıntı)
- Harkabi, Y. (2020). *Facing Reality: Lessons from Jeremiah, the Destruction of the Second Temple, and Bar Kochba's Rebellion*. The Posen Library of Jewish culture and civilization ; Volume 10: 1973-2005, 730-730.
- Harman, Ö. F. (2002). “Kudüs”, *DİA*, Cilt: 26, s. 323-327
- Harman, Ö. F. (2010). “Süleyman”, *DİA*, C. 38, s.56-60, TDV Yayınları: İstanbul
- Hasanoğlu, E. (2015). “Tanah’a Göre Kudüs’ün Kutsallaşması Süreci”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 24.2, 125-148
- Hasanoğlu, E. (2018). *Temel Kaynaklar Işığında Gerut: Yahudiliğe Geçiş*, İstanbul: Divan, s.47-52
- Herzl, T. (1970). *The Jewish state: (Der Judenstaat)*, Translated by. Harry Zohn, Herzl Press, New York.
- Issac, M. (2015). *From Land to Lands, from Eden to the Renewed Earth: A Christ-Centered Biblical Theology of the Promised Land*. Langham Monographs. Langham Publishing.
- Isaacs, S. H. (1917). *The True Boundaries Of The Holy Land*, Chicago: Jeanette Isaacs Davis
- Jacobs, S. L. (2023). *A Short History of Judaism and the Jewish People*-Bloomsbury Academic: London
- Johnson P- Orman, F. (2000). *Yahudi tarihi* (İstanbul: Pozitif Yayınları, 2000).
- Jones, B. (2020). *The Legacy of Abraham: The Jewish Ancestral Narrative and Its Transgenerational Impact*. *Journal of Religious History*, 44(3), 355-369.
- Kadercan, B. (2012). *Uluslararası ilişkiler ve din*. Boğaziçi Üniversitesi-TÜSİAD Dış Politika Forumu Araştırma Raporu, DPF 2012-RR 01. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi - TÜSİAD Dış Politika Forumu.
- Kallai, Z. (1997). “The Patriarchal Boundaries, Canaan and the Land of Israel: Patterns and Application in Biblical Historiography,” *Israel Exploration Journal* 47, no. 1-2: 70.
- Karahan, S., (2021). “Siyonist Öğretide Vaat Edilmiş Topraklar”, *Ortadoğu Etütleri*, 13-2: 177-213
- Karesh, S. E. - Hurvitz, M M., (2006). *Encyclopedia of Judaism*, J. Gordon Melton (Ed.), Facts On File Inc., New York.
- Karsh, E. (1994). *Peace in the Middle East: The Challenge tor Israel*, London: Routledge.

- Katar, M. (2012). *Nuh'un Laneti ve Arz-ı Mev'ud Arasındaki İlişki, Bütün Yönleriyle Yahudilik*, 18-19 Şubat 2012 (Uluslararası Sempozyum) Dinler Tarihi Araştırmaları VIII, s. 45-60
- Kimmerling, B. (1983). *Zionism and Territory. The Socio-Territorial Dimensions of Zionist Politics*, Berkeley, Institute of International Studies-University of California.
- Kirsch, J. (2001). *King David: The Real Life of the Man Who Ruled Israel*, Toronto: Random House Publishing Group.
- Kodal, T. (2007). “Türk Arşiv Belgelerine Göre II. Dünya Savaşı (1939- 1945) Yıllarında Türkiye Üzerinden Filistin'e Yahudi Göçleri”, *Erzurum Atatürk Üniversitesi Atatürk Dergisi*, c. 5, S.3, s. 133- 163
- Krakotzkin, A. R. (2017). “Exile Within Sovereignty: Critique of “the Negation of Exile”, Zvi Ben-Dor Benite, Stefanos Geroulanos, Nicole Jerr (ed.), *İsraili Culture içinde*, New York: Columbia University Press, 2017, s. 399
- Kurt, A. O. (2006). *Babil Sürgünü Sonrasında Yahudilerin Yeniden Yapılanması*, Ankara Ün. SBE, (Yayınlanmamış YL Tezi): Ankara
- Kurt, A. O. (2007). *Erken Dönem Yahudi Tarihi (Yahudiliğin Mimarı Ezra)*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Küçük, M. A. (2015). *İnanç Turizmi Açısından Türkiye’de Dini Mekânlar (Yahudilik-Hıristiyanlık Örneği)*.
- Küçük, M. A. (2016). “Anadolu’daki Arzı Mevud: Urfa” *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, ss. 167-196
- Küçük, A. (1992). *Yahudilikteki Arz-ı Mev'ud Anlayışının Boyutları*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt: XXXIII, s. 101-111.
- Kuran, N. (2021). *Afrikalı Falaşalar: Falaşaların Etnik Köken Teorileri ve Dini Kimlikleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz*. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 213-244. <https://doi.org/10.26513/toed.862069>
- Lapierre, D. Collins L (1973). *Kudüs... Ey Kudüs*, E Yayınları, İstanbul
- Laqueur, W. (1972). *A History of Zionism: From the French Revolution to the Establishment of the State of Israel*, Doubleday.
- Levine, M. (2018). *In the Beginning: A New Reading of the Bible*. Simon and Schuster.
- Lockman, Z. (2012). “Land, Labor and the Logic Zionism: A Critical Engagement with Gershon Shafir”, *Settler Colonial Studies*, C. 2, S. 1, s. 22.
- Maimonides, (1991). *The Commandments*, çev. Charles B. Chavel, Soncino Press, 1991.
- Maimonides, M. (1972). *The Code of Maimonides (Mishne Tora)*, Book Four, C. XIX, ed. Leon Nemoy, Yale Judaica Series.
- Makovsky, M. (2007). *Churchill's promised land : Zionism and statecraft*, Yale University: United States
- Matthews, M. (2007). *Lost Years: Bush, Sharon and Failure in the Middle East*, New York: Nation Books.
- Memic, F. (2010). *Yahudilik'te ve İslam'da Arz-ı Mev'ud Anlayışı*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans). Sakarya
- Metin, T. (2019). “Selçuklular ve Kudüs”. *Tarih ve Gelecek Dergisi* 5, sy. 3 (Aralık 2019): 659-69. <https://doi.org/10.21551/jhf.658309>.
- Metli, E. (2006). *Hasidizm'in Yahudi ve Öteki Anlayışı*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Mezkit, M. (2014). *Siyonizmin Siyon Protokolleri'ile “Dünya Hakimiyeti” Düşüncesi*. *Yeni Fikir Dergisi*, 6 (13), 69-92.

- Midrash Tanhuma I, (tr.) John T. Townsend, New Jersey: Ktav, 1989.
- Moore, J. N. (Ed.) (1974). *The Arap-Israeli Conflict: Readings and Documents*, Princeton University Press.
- Muhammad, F., Khan, M., & Islam, S. (2021). Role of religion in American politics: An analysis of the influence of Evangelical Church in Israeli Palestinian conflict. *Journal of Humanities, Social and Management Sciences (JHSMS)*. <https://doi.org/10.47264/idea.jhsms/2.2.12>.
- Myrzabaev, M. (2009). Kırgızistan'da Din-Devlet İlişkileri, AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış DR Tezi): Ankara
- Nee, W. & Nee, W. (1981). *The New Covenant*, Living Stream Ministry.
- Neuberger, B. (1999). "Religion and State in Europe and Israel", *Israel Affairs*, Vol. 6, No. 2, 1999, ss. 65-84.
- Neusner, J- Peck A. J. (2004). *The Routledge Dictionary of Judaism* (New York: London: Routledge : Taylor & Francis Group.
- Nilus, S. (2004). *Siyon Liderlerinin Protokolleri*, Ter. İ. Tulçalı, Noktakitap: İstanbul.
- Novak, D. (2015). *Zionism and Judaism: A New Theory*, New York: Cambridge University Press.
- Okumuş, E. (2003). *Toplumsal Değişme ve Din*, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Okur, M. A. (2008). İsrail Dış Politikasının Tarihsel ve Toplumsal Temelleri Üzerine Bir İnceleme", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, 4 (14). Ss. 99-118.
- Örs, M. (1999). *Musa ve Yahudilik*, İstanbul: Remzi Kitabevi,
- Özonur, Z. (2009). İsrail İç Siyasetinde Havra-Ordu İlişkisi, Kocaeli Üni. SBE (Basılmamış Yüksek L. Tezi): Kocaeli.
- Parry R. A. (2005) *Talmud Nedir? Cev: Estreya Seval Vali*. İstanbul, Gözlem Gaz. Bas. VeYay.
- Perlmutter, N., & Perlmutter, R. A. (1982). *The real anti-Semitism in America*. New York: Arbor House.
- Pettit, Peter, & et al. (2008). Reflections on the Declaration. 3, 1–15. <https://jstor.org/stable/community.32087668>
- Poliakov, L. (2003). *History of Anti-Semitism: From the Time of Christ to the Court Jews*, University of Pennsylvania Press.
- Prosic, T. (2019). Experimental Pesah or, How do you Eat a Lamb while Holding a Staff in your Hand?. *Scandinavian Journal of the Old Testament*, 33, 42 - 64. <https://doi.org/10.1080/09018328.2019.1600255>.
- Reşid Rıza, M. (1947). *Tefsîrî'l-Menâr*. 12 Cilt. Kahire: Dârül-Menâr.
- Roth, S. (1977). *The Right To The Land. Tradition: A Journal of Orthodox Jewish Thought*, 17(1), 7–22. <http://www.jstor.org/stable/23258748>
- Rubinstein, A. (1967). "State and Religion in Israel", *Journal of Contemporary History*, Vol. 2, No. 4, Church and Politics, ss. 107-121.
- Said, E. W. (1979). *Zionism from the Standpoint of Its Victims*. *Social Text*, 1, 7–58. <https://doi.org/10.2307/466405>
- Sarıkaya, M. E. -Küçük, B. (2023). *Din Sosyolojisi Anabilim Dalı*, Ed. M. E. Sankaya, Felsefe ve Din Bilimleri Rehberi, Son Çağ Yayıncılık: Ankara
- Scharfstein, S. (2008). *המשכן חמשה חלקים* HaMoşe Hameşi Torā): The Five Books of Moses: Translation, Rabbinic and Contemporary Commentary, Jersey City, KTAV Publishing House, Inc..
- Schreiner, T. R. (2017). *Covenant and God's Purpose for the World*. Wheaton, IL: Crossway
- Schweid, E. (1985). *The Land of Israel: National Home or Land of Destiny*, Deborah Greniman (çev.), New York: Associated University Press.
- Selengut, C. (2015). *Our Promised Land: Faith and Militant Zionism in Israeli Settlements*. New York: Rowman & Littlefield.
- Seyfeli, C.,-Akdemir, H. (2020). "Hasidik Yahudilikte Vaat Edilmiş Topraklar Fikri: İsrail Karşıtlığı". *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi* 4 / 2 (Aralık 2020): 240-262.
- Sezen, Y. (1998). *Sosyoloji Açısından Din-Dinin Sosyal Müesseseler Üzerindeki Tesirleri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Shahak, I.-Mezvinisky, N. (2002). *İsrailde Yahudi Fundamentalizmi*, Çev. A. E. Dağ, Anka Yayınları: İstanbul.
- Shahak, İ. (2002) *Yahudi Tarihi-Yahudi Dini*, Çev.: Ahmet Emin Da., Anka yay., İstanbul.
- Shalev, E. (2021). The Old and the New Israel: The Cultural Origins of the Special Relationship. *Journal of the Bible and its Reception*, 8, 229 - 246. <https://doi.org/10.1515/jbr-2021-0006>.
- Sharkansky, I. (2017). *Governing Israel: Chosen People, Promised Land, and Prophetic Tradition*. Routledge: New York.
- Shavit, A (2013). *My Promised Land: The Triumph and Tragedy of Israel*. New York: Spiegel & Grau.
- Sherbok, D. C. (2003). *Judaism History, Belief and Practice*, (London.
- Shoval, N. (2020). Review: Trajectories of Conflict and Peace: Jerusalem and Belfast since 1994, by Scott A. Bollens. *Journal of Planning Education and Research*, 42, 121 - 122. <https://doi.org/10.1177/0739456X20901746>.
- Smith, A. (2019). *The Covenant and the Land: A New Reading of Jewish Tradition*. Oxford University Press.
- Solomon, N. (2015). *Historical dictionary of Judaism* (3rd ed.). Scarecrow Press.
- Spector, S. (2023). '6 Criticisms of Christian Zionism', *Evangelicals and Israel: The Story of American Christian Zionism* (New York, 2009; online edn, Oxford Academic, 1 Jan. 2009), <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195368024.003.0006>, accessed 24 Dec. 2023.
- Strayer, J. R. (1958). *The State and Religion: An Exploratory Comparison in Different Cultures: Greece and Rome, the West, Islam*. *Comparative Studies in Society and History*, 1(1), 38–43. <http://www.jstor.org/stable/177857>
- Süleymanov, S. (2012). *Kırım Karayları*. (Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Tanınmış, V. (2023). 16. Yüzyıl İstanbul'unda Aşkenazlar. *Journal of International Eastern European Studies/Uluslararası Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 5(1) (Haziran 2023): 71-95.
- Taşer, A. M. (2013). *İsrail'de Din ve Siyasal Sistem İlişkisi*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Taşer, A. M. (2019). *İsrail'de din ve siyasi sistem ilişkisi bağlamında yerleşim politikası*. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Taşkın, H. (2005) *İstihbarat Raporlarında İsrail'in Gap Senaryosu*, İstanbul
- Tekin, T. (2017). MÖ 5000- MS 1967 Arası Dönemde Kudüs'ün El Değiştirmesi. *Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*. Sayı 60, 324-336.

- Tora: Türkçe Çeviri ve Açıklamalarıyla: Tora ve Aftara, 5. Kitap Devarim, 2.basım, Moşe Farsi (çev.), İstanbul: Gözlem Yayınları, 2010
- Townsend, J. L. (1985). "Fulfillment of the Land Promise in the Old Testament," *Bibliotheca Sacra* 142, no. 568: 328.
- Troen, S. I. (2013). Israeli Views of the Land of Israel/Palestine. *Israel Studies*, 18(2), 100–114. <https://doi.org/10.2979/Israelstudies.18.2.100>
- Türem, Ş. İ. (2017). Mesih İnancının Yahudi Toplumundaki Sosyal ve Siyasal Yansımaları (XVIII. Yüzyıldan İtibaren) Ankara Üniversitesi, SBE (Basılmamış DR tezi), Ankara.
- Usta, A. (2003). "Ali Reşad'ın Tarih-i Kadiminde İbraniler", 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 14-15, ss.135-157, http://dergi.ilahiyat.omu.edu.tr/Makaleler/1567584587_200315050153.pdf, (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2014)
- Wazana, N. (2013). All the Boundaries of the Land The Promised Land in Biblical Thought in Light of the Ancient Near East, tr by Liat Qeren Winona Lake, Indiana Eisenbrauns.
- Weiler, G. (1983) Religion and human rights in Israel, *Index on Censorship*, 12:5, 7-9, DOI: 10.1080/03064228308533588
- Weinfeld, M. (2003). The Promise of the Land: The Inheritance of the Land of Canaan by the Israelites. Berkeley: University of California Press.
- Weissbrod, L. (1982). 'Gush Emunim Ideology - From Religious Doctrine To Political Action', *Middle Eastern Studies*, 18 (3), ss. 265 – 275
- Wenham, G. J. (1987). Genesis 1-15. Word Biblical Commentary. Waco: Word Books.
- Yakar, H. (2022). Savaş, Galibiyet ve Mağlubiyete Dair Ayetler Kapsamında Ktb Fiilinin Anlamı ve Kur'an ile Kitab-ı Mukaddes Bağlamında Arz-ı Mev'ûd'un Yazılmasına Dair Bir Değerlendirme". Tokat İlmîyat Dergisi. 10/2, 721-740. <https://doi.org/10.51450/ilmiyat.1178722>
- Yalçın, O. (2007). İsrail Devletinin Dış Politik Tercihlerinin İç Politik Dinamikler Çerçevesinde İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (YL Tezi), Ankara.
- Yamaç, M., & Cartmill, H. (2018). The Balfour Declaration. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 134-143
- Yavuz, H. (2018). İsrail Devleti'nin Vatandaşlık Sorunsalı: Hiyerarşik Kimlikler ve Eşitlik Talepleri. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yiftachel, O. (1999). "Ethnocracy: The Politics of Judaizing Israel/Palestine", *Constellations*, Vol. 6, No. 3, ss. 364-390.
- Yiftachel O (2023) Deepening apartheid: The political geography of colonizing Israel/Palestine. *Front. Polit. Sci.* 4:981867. doi: 10.3389/fpos.2022.981867
- Yığıtöğlü, M. (2011). Yahudilikte Tanrının Yeri (Semâvî Mâbed) (İstanbul: İsbet.
- Yücedağ, İ. (2013). "Bir Sentez Girişimi Olarak Gerçekliğin Sosyal İnşası", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (2), 15-26.

Online Kaynaklar

- Aktay, Y. (2023). "İsrail'in sekizinci on yıl sendromu" <https://www.yenisafak.com/yazarlar/yasin-aktay/israilin-sekizinci-on-yil-sendromu-4571149>
- Arslantaş, N. (2023). "Filistin-İsrail savaşında dini söylemler ve Mesih getirtme çabaları". <https://www.indyturk.com/node/667861/t/C3%BCiki%CC%87yeden-sesler/>

- filistin-i%CC%87srail-sava%C5%9F%C4%B1nda-dini-s%C3%B6ylemler-ve-mesih-getirtme-%C3%A7abalar%C4%B1
- Austin, S.-Evans, J. (2023). "Israelis have grown more skeptical of a two-state solution" <https://www.pewresearch.org/short-reads/2023/09/26/Israelis-have-grown-more-skeptical-of-a-two-state-solution/>
- Besalel, Y. (2015). "Karaylar ve Hazar Türkü Yahudileri", <https://www.salom.com.tr/arsiv/haber/95894/karaylar-ve-hazar-turku-yahudileri>
- Biblecartoons, (2023) "Biblecartoons", <https://www.biblecartoons.co.uk/maps/map-of-middle-east-abram-abraham-s-journey-from-ur-to-canaan>
- Bible History, (2023). "Map of Canaan", <https://bible-history.com/geography/map-canaan-tribal-portions>
- Bible History (2023a). "The Kingdom of the Hittites", <https://bible-history.com/old-testament/the-hittites-kingdom>
- Captivity, (2023). "Captivity of Israel and Judah", https://www.conformingtojesus.com/charts-maps/en/assyrian-babylonian_captivity_map.htm
- CDAPRESS, (2021). "Map of Greater Israel showing extent of the Promised Land" <https://cdapress.com/photos/2021/nov/14/368891/>
- Conformins (2023). "History of the Journeys of Abraham, Isaac and Jacob" https://www.conformingtojesus.com/charts-maps/en/map_of_the_journeys_of_abraham_isaac_jacob.htm
- Derbaş, N. (2024). «المؤرخ الإسرائيلي ايلان بابيه: مؤشرات على بداية نهاية المشروع الصهيوني» <https://edgs.co/t81me>
- Dannys History (2023). "Map Under David, Solomon and Saul", https://tr.pinterest.com/pin/138415388523138564/?amp_client_id=CLIENT_ID%28%29&mweb_unauth_id=%7B%7Bdefault.session%7D%7D&from_amp_pin_page=true
- DiMattei, S. (2016). "Contradictions in the Bible" <https://contradictionsinthebible.com/variant-traditions-on-the-borders-of-the-promised-land/>
- Duman, C. (2009). "Sahih Arz-ı Mev'ud, Türkiye sınırlarına uzanıyor mu?" <https://www.haksozhaber.net/sahih-arz-i-mevud-turkiye-sinirlarina-uzaniyor-mu-10470yy.htm>
- English Bible (2023) "Genesis 15 God's Contract with Abram", https://www.casualenglishbible.com/bible_chapter/genesis-15
- English Bible (2023a) "Promised Land boundaries" https://www.casualenglishbible.com/resource_location/promised-land-boundaries
- Family Line of Abraham, (2023). "Famile Line of Abraham", <https://sites.suffolk.edu/bible/2012/02/15/family-line-of-abraham/>
- Freeman, T. (2023) "What Is a Mitzvah?" https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/1438516/jewish/Mitzvah.htm
- Gold, D. (2017). The Historical Significance of the Balfour Declaration, *Jewish Political Studies Review*, 28 (1-2). <https://jcpa.org/article/historical-significance-balfour-declaration/>
- Graves, D. (2016) "Biblical Archology", <https://biblicalarchaeologygraves.blogspot.com/2016/06/map-13.html>
- Güngör, Ö. (2021). "İsrail'in teo-stratejisi bağlamında Kudüs" <https://www.yenisafak.com/dunya/israilin-teo-stratejisi-baglaminda-kudus-3634112>
- Güngör, Ö. (2023). "Siyonizm'in savaş ahlakı" <https://www.yenisafak.com/dusunce-gunlugu/siyonizmin-savas-ahlaki-4571797>

- Headwaters, (2023). "Jacob's Journey to Haran and Back", <https://headwatersresources.org/product/patriarchs-map-set-7-high-res-bible-maps/>
- Hebrew, (2023) "Ephraim to Conquer Syria and Lebanon" <https://hebrewnations.com/articles/lib.html>
- Hersh, E. Boxer, M., Waxman, D. (2023). "Changing Attitudes Towards Israel Among Younger Americans" <https://www.international.ucla.edu/Israel/event/16330>
- Hoffman, K. (2023). "Genesis 12:1-9: God's Promise to Abram" <https://www.groundedinthebible.com/p/genesis-12-gods-promise-to-abram>
- Holzman, G. (2017). "The Promised Land: Where Is It?" <https://www.haaretz.com/opinion/2017-03-29/ty-article/.premium/the-promised-land-where-is-it/0000017f-e105-df7c-a5ff-e37fb1860000>
- Jewish History (2023). "Ancient Jewish History: The Twelve Tribes of Israel" <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-twelve-tribes-of-Israel>
- JW, (2023). "Kingdom of David and Solomon" <https://www.jw.org/en/library/bible/nwt/appendix-b/map-kingdom-david-solomon/>
- Köse, T. (2017). "İsrail Sorununun Uluslararası Toplum Açısından Anlamı" <https://www.setav.org/israil-sorununun-uluslararasi-toplum-acisindan-anlami/>
- Krause, P. (2019) "Marx's "On the Jewish Question" <https://minervawisdom.com/2019/11/04/marxs-on-the-jewish-question/>
- Lipka, M. (2016). "7 key findings about religion and politics in Israel" <https://www.pewresearch.org/short-reads/2016/03/08/key-findings-religion-politics-Israel/>
- Patriarchs in Canaan (2023). "The book of Genesis associates the three patriarchs Abraham, Isaac, and Jacob/Israel with different parts of Canaan.", https://www.historyinthebible.com/supplementary_pages/map-of-the-patriarchs.html
- Rabkin, Y. M. (2023). Why So Many Jews Denounce Israel's War on Gaza". <https://www.pressenza.com/2023/11/why-so-many-jews-denounce-israels-war-on-gaza/>
- Schweid, E. (2023). "The Promise of the Promised Land", <https://www.myjewishlearning.com/article/the-promise-of-the-promised-land/>
- Shanes, J. (2023). "Jewish denominations: A brief guide for the perplexed" <https://theconversation.com/jewish-denominations-a-brief-guide-for-the-perplexed-207297>
- Şanlı, S. (2023). "Etiyopya Yahudileri: Avrupa'da Yahudi olduğumuz için kabul edilmiyorduk, İsrail'de de siyah olduğumuz için" <https://www.indyturk.com/node/669436/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/etiopya-yahudileri-avrupadayahudi-oldu%C4%9Fumuz-i%C3%A7in-kabul-edilmiyorduk>
- Tahhan, Z. (2018) "More than a century on: The Balfour Declaration explained" <https://www.aljazeera.com/features/2018/11/2/more-than-a-century-on-the-balfour-declaration-explained>
- Taşpınar, İ. (2018). "İslam Dünyasında Hıristiyanların Mabet İnşası", <https://www.yorungedergi.com/2018/08/islam-dunyasinda-hristiyanlarin-mabet-insasi/>
- Türk Yahudileri (2023). "Şabat", <https://www.turkyahudileri.com/index.php/tr/yahudilik/108-sabat>
- Türk Yahudileri (2023a). "Aşkenaz ve Seferad Yahudileri Kimlerdir?", <https://www.turkyahudileri.com/index.php/tr/tarih/bunlari-biliyormuydunuz>
- Westfall, D. (2021). "Boundaries of the Land", <https://www.danielwestfall.com/journal-entries/numbers-341-15-boundaries-of-the-land>
- WJC (2024). "Population", <https://www.worldjewishcongress.org/en/about/communities>
- Yehoshua, A. (2023). "The Seven Tribes Of Canaan" <https://seedofabraham.net/The-Seven-Tribes-of-Canaan.pdf>

İsrail'in Teo-Politiği

vadedilmiş Topraklar

"Vadedilmiş topraklar" inancı, bilhassa Yahudiler için tarih boyunca insanlık hafızasında sıklıkla yankı bulan, derin teolojik, sosyolojik, tarihsel ve politik izler bırakan bir kavramdır. Bu kitap, söz konusu inancın etki alanında kalan çok geniş coğrafyanın karmaşıklığını, zengin tarihini ve günümüzdeki yansımalarını aydınlatmayı amaçlamaktadır. Kitapta, giriş ve dört bölüm halinde tarihi, teolojik, siyasi ve sosyolojik boyutlarıyla vadedilmiş toprakların İsrail açısından teo-politiği yapılmaya çalışılmıştır.

İsrail'in Siyonist ideolojisi hiçbir hukuk ve ahlak tanımadan Müslümanlara ait toprakları işgal etmekte, insanlara ve canlılara din, dil, ırk ve kültür fark etmeksizin saldırmakta ve zulmetmekte sakınca görmemektedir. Bu düşünce ve eylemlerinin arkasında çeşitli etkenler vardır. Bu etkenlerin en önemlilerinden birisi de "Vadedilmiş Topraklar" inancıdır ki zaman zaman İsraili her türden siyasi ve dini liderler bunu dile getirmekten çekinmemektedir. Bu inanca, başta Yahudi kutsal teolojisinin tek taraflı yorumlanması kadar, Siyonist Evanjelist Hıristiyan grupların desteğiyle İsraili Siyonistlerin kimlik, siyaset ve sosyolojileri de destek sağlamaktadır. İşte bu çalışmada okuyucu, bilimsel verilere dayalı olarak mantık çarpıtmasının ve dinsel bağınazlığın bir örneği olarak "vadedilmiş topraklar" inancının teo-politiğinin bir devlet eliyle nasıl meşrulaştırıldığını ve uygulanan zalimce politikaların ve soykırım aşamasının dinsel inançlar kullanılarak nasıl haklılık iddiasına malzeme yapıldığını tarihi, teolojik, siyasal ve sosyolojik boyutlarıyla anlayacaktır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6769-67-0

9 786256 769670